

Симороз О. О.
Студент ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Солончук І.В. ст.викл., ФСП,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Визнання і виконання рішень іноземних судів в цивільних справах в Україні

Судове рішення має обов'язкову виконавчу силу лише в межах держави, суд якої постановив дане рішення. Для виконання судового рішення за межами держави необхідно особливе розпорядження - яке має назву «екзекватура» (від лат. *exequatur*, що означає «нехай буде виконано»). Порядок такого звернення визначається законодавством України, зокрема розділом 8 Цивільно процесуального кодексу України та міжнародними договорами України.

Таким чином, цей процес можна охарактеризувати як поширення законної сили рішення іноземного суду на території нашої держави, мета цього процесу створити правові умови для примусового виконання рішення іноземного суду.

Ст. 390 ЦПК та ст. 84 Закону України «Про виконавче провадження» від 21.04.1999 р., чітко визначає умовами визнання та виконання рішення іноземного суду, перш за все наявність міжнародного договору України. Тобто відповідно до цього положення законодавства суди в Україні мають перевіряти наявність таких договорів.

На сьогоднішній день таким міжнародним договором є «Конвенції, міжнародного договору про правову допомогу», за цими конвенціями Україна досягла домовленостей у допомозі і правових відносинах у цивільних, сімейних і кримінальних справах з такими країнами як: США, Канада, Польща, Китай, Росія. Щодо останньої країни, домовленість між Україною та Росією досі є чинною, де факто Україна продовжує виконувати домовленості цієї конвенції, що неприпустимо через те що Російська Федерація порушила норми міжнародного законодавства та анексувала частину територій незалежних держав, а також країною агресором незаконно утримуються громадяни інших держав, серед яких Олег Сенцов (20 років в'язниці), Олександр Кольченко (10 років в'язниці) та багато інших політичних бранців.

Відповідно до міжнародних договорів Україна взяла на себе обов'язок щодо визнання і виконання судових рішень іншої договірної сторони, але у договорах про правову допомогу по-різному вирішується питання про визнання рішень, які не потребують примусового виконання. В деяких договорах вказується на конкретні справи, рішення з яких визнаються на території іншої Договірної Сторони без проведення дій про визнання.

Також, міжнародні договори вирішують питання про те, куди подається клопотання про визнання і виконання рішень іноземних судів, як правило клопотання про визнання і виконання рішення може бути подано безпосередньо до компетентного суду Договірної Сторони, відповідно до Закону «Про виконавче провадження» за загальним правилом в Україні місцем виконання рішення вважається місце проживання, роботи боржника або місцезнаходження його майна). – ст. 20.

Ст. 394 Цивільно процесуального кодексу України, визначивла вимоги до такого клопотання, а саме:

1) ім'я (найменування) стягувача або його представника (якщо клопотання подається представником), зазначення їхнього місця проживання (перебування) або місця знаходження;

2) ім'я (найменування) боржника, зазначення його місця проживання (перебування), його місця знаходження чи місця знаходження його майна в Україні;

3) мотиви подання клопотання.

Згідно з договорами про правову допомогу, а також відповідно до ч. 3 ст. 394 ЦПК до клопотання додаються такі документи:

– засвідчена в установленому порядку копія рішення іноземного суду, про примусове виконання якого подається клопотання;

– офіційний документ про те, що рішення іноземного суду набрало законної сили (якщо це не зазначено в самому рішенні);

– документ, який засвідчує, що сторона, стосовно якої постановлено рішення іноземного суду і яка не брала участі в судовому процесі, була належним чином повідомлена про час і місце розгляду справи;

– документ, що визначає, в якій частині чи з якого часу рішення іноземного суду підлягає виконанню (якщо воно вже виконувалося раніше);

– документ, що посвідчує повноваження представника стягувача (якщо клопотання подається представником);

– засвідчений відповідно до законодавства переклад перелічених документів українською мовою або мовою, передбаченою міжнародними договорами України.

При розгляді таких клопотань суди України повинні керуватися ст.395 ЦПК. Відповідно до цієї статті про надходження клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду, компетентний суд України повинен у п'ятиденний строк письмово повідомити боржника і запропонувати йому у місячний строк подати можливі заперечення проти цього клопотання.

Підстави для відмови у задоволенні клопотання, відповідно до ст. 396 ЦПК:

- якщо предмет спору за законами України не підлягає судовому розгляду;
- якщо виконання рішення загрожувало б інтересам України;
- в інших випадках, встановлених законами України.

Перелік передбачених договорами підстав для відмови у задоволенні клопотання, як правило, є вичерпним. Тому суди не мають права відмовляти у видачі дозволу на примусове виконання рішення з інших підстав.

Порядок примусового виконання регулюється законодавством Договірної Сторони, на території якої повинно бути здійснено примусове виконання. Рішення іноземного суду може бути пред'явлено до примусового виконання в Україні протягом трьох років з дня набрання ним законної сили.